

آن امام احساس علاقه و احترام کند.» این هدف، در واقع نقطه‌ی نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود. در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها - فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد - از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیای مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

دانستنی‌های معلم

— درباره‌ی حضرت امام حسن عسکری علیه السلام^۱ در روز جمعه هشتم ماه ربیع‌الاول در خانه‌ی امام هادی فرزندی چشم به جهان گشود که با تولد خود مدینه را غرق در سرور و شادی کرد.

مردم مسلمان قدم نوزاد را مبارک دانستند و همه به یکدیگر تبریک می‌گفتند.

پدرش امام هادی و مادرش بانویی به نام سلیل بود که بسیار با فضیلت و پاکدامن به شمار می‌رفت.

نامش حسن و لقبش زکی و عسکری و کنیه‌اش را ابومحمد گذاشتند.

حضرت دوران کودکی را نزد پدرش گذراند و از چشمه‌ی پرفیض امامت بهره‌ی کافی برد. چهار ساله بود که با پدرش به سامرا تبعید شد و در محلی به نام عسکر که در نزدیکی آن جا قرار داشت زیر نظر خلیفه قرار گرفت و به همین مناسبت او را عسکری خواندند.

در سن بیست و سه سالگی پدرش را از دست داد و خود پیشوایی امت اسلام را به عهده گرفت.

در زمان قبول این مسئولیت هنوز زیر نظر دستگاه خلیفه عباسی معتمد بود ولی به‌طور مخفیانه پاره‌ای از دوستان با او ملاقات می‌کردند و از منبع سرشار دانشش بهره می‌گرفتند.

شهرت علمی و کمال اخلاقی و معنوی او سراسر دنیای اسلام را فرا گرفت و مردم را شیفته ملاقاتش کرد از این رو از

اطراف به سوی خانه حضرت روی می‌آوردند. نفوذ و شهرت امام چون مخالف با شیوه‌ی خلفای عباسی بود به دستور معتمد عباسی زندانی گشت. پاکی و صفات باطن امام زندانیان را به خود متوجه ساخت و همه را شیفته اخلاق خویش کرد. مأمور مخصوص خلیفه هر روز از زندانبان گزارش حال امام را می‌گرفت و به خلیفه می‌رساند.

حضرت پس از مدتی تحمل رنج از زندان آزاد شد و صلاح بر این دید که به‌طور مستقیم با مردم تماس پیدا نکند ولی برای حل کارهای مردم نمایندگانی که امتحان لیاقت خود را با موفقیت گذرانده بودند انتخاب نماید و تنها با ایشان ملاقات کند.

هرکس مشکل و سؤالی داشت باید با ایشان تماس بگیرد و آن‌ها پاسخ را از حضرت دریافت کنند و سپس به آن‌ها برسانند.

امام مدتی با این وضع زندگی کرد تا سرانجام روز هشتم ربیع‌الاول سال ۳۶۰ هجری به شهادت رسید و در سامرا نزدیک پدرش امام هادی عج به خاک سپرده شد.

— سند و متن اصلی داستان درس چهاردهم

شیخ مفید و غیره روایت کرده‌اند که بنی‌عباس داخل شدند بر صالح بن وصیف در زمانی که حبس کرده بود حضرت امام حسن عسکری علیه السلام را و به او گفتند که تنگ بگیر بر او و وسعت مده بر او. صالح گفت چه کنم من با او همانا سپرده‌ام او را به دست دو نفری که بدترین اشخاص می‌باشند که من پیدا کرده‌ام ایشان را. یکی را نام هلی بن یارمش اوست و دیگری اقامش و اینک آن دو نفر اهل نماز و روزه گشته‌اند و رسیده‌اند در عبادت به مقامی عظیم. پس امر کرد آن دو نفر را آوردند پس ایشان را عتاب کرد و گفت وای بر شما چیست‌شان شما با این شخص؟ گفتند: چه بگویم در حق مردی که روزها را روزه می‌گیرد و شب‌ها را تا صبح به عبادت مشغول است تکلم نمی‌کند با کسی و مشغول نمی‌شود به غیر از عبادت و هر وقت نظر بر ما می‌افکند بدن ما می‌لرزد و چنان

۱- چرا به امام نیازمندیم؟ - سیدمهدی آیت‌اللهی - ص ۷۸ - ۷۹

می‌شویم که مالک نفس خود نیستیم و خودداری نمی‌توانیم
بکنیم. آل‌عباس چون این را شنیدند برگشتند از نزد صالح در
کمال ذلت به بدترین حالی^۱.

سخنانی از حضرت امام حسن عسکری

۱- من التواضع السلام علی کل من تمر به و الجلوس

دون شرف المجلس

از علائم تواضع این است که به هر کسی که برسی،
سلام کنی و در هر مجلسی در جای معمولی (نه بالای مجلس)
بنشینی.

۲- قلب الاحمق فی فمه و فم الحکیم فی قلبه

دل آدم احمق در دهانش است و دهان مردم حکیم در

دلش.

درس پانزدهم: دست در دست^۱

تنها از یک نفر می‌توان شنید! کسی که آگاهی او از جنس و به اندازه‌ی اطلاعات دیگران نیست، جامع علوم است و از همه چیز همان‌گونه که هستند، خبر دارد! فعالیت‌های انتهایی این درس نیز زمینه‌ساز فعالیت‌های ضروری دیگر برای تکمیل آموزش‌های مربوط به این موضوع است.

توضیح واحد درسی

داستان درس، شرح واقعه‌ی ملاقات علامه‌ی حلی با امام زمان (عج) است. ایشان در ابتدای ملاقات، نمی‌دانسته با چه کسی همراه و هم زبان شده، اما موفق شده سؤالات خود را با امام (عج) در میان بگذارد و پاسخ بگیرد؛ پاسخ‌های شگفتی که

- ۴- برای ابراز احساساتش نسبت به امام زمان (عج) فعالیت شماره‌ی ۱ کتاب درسی را انجام دهد.
- ۵- برای بی بردن به این نکته که چگونه می‌توان به شرف دیدار امام زمان (عج) نایل شد، فعالیت شماره‌ی ۲ کتاب درسی را انجام دهد.
- ۶- شعر بوی نرگس را به صورت گروهی و در قالب یک سرود زیبا بخواند. (فعالیت کتاب کار)
- ۷- برای احساس علاقه بیشتر به امام زمان (عج) و گفت‌وگوی صمیمانه با آن حضرت، فعالیت شماره‌ی ۲ کتاب کار -نوشتن نامه- را انجام دهد.
- ۸- برای نتیجه‌گیری و فهم بهتر درس، عبارت «من از امروز عهد می‌بندم که...» را در کتاب کار کامل کند.

هدف اصلی واحد درسی

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز با امام زمان (عج) و با این مفهوم که: امام زمان (عج) همواره در کنار ماست و به انسان‌ها یاری می‌رساند بیشتر آشنا شده، نسبت به ایشان احساس علاقه نموده و برای ظهور ایشان دعا کند.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

- دانش‌آموز، با یادگیری این درس باید بتواند:
- ۱- داستان درس را بخواند و مضمون آن را بداند.
- ۲- بتواند خلاصه‌ی داستان درس را برای دیگران نقل کند.
- ۳- امام زمان (عج) را امامی زنده، هادی و یاری رساننده به انسان‌ها تلقی کند.

۱- این درس توسط کارشناس گروه دینی آقای سعید راصد تألیف گردیده است.

مفاهیم کلیدی واحد درسی یاری امام زمان (عج)

ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در

تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

○ متن درس حکایتی شیرین از توجه و عنایت امام زمان (عج) به یکی از دانشمندان مسلمان است که دانش‌آموز نیز می‌تواند احساساتی مشابه با او داشته باشد و همانند او دست کم ارتباطی قلبی با امام زمان برقرار کند و از او یاری بجوید.

○ فرصت مناسبی را به خواندن داستان درس اختصاص دهید آن را به آرامی بخوانید و بگذارید بچه‌ها با آن رابطه برقرار کنند و از شنیدن آن لذت ببرند.

○ برای بهره‌گیری بیش‌تر و مناسب‌تر از محتوای داستان بچه‌ها را به تفکر در مورد ماجرای داستان فرا بخوانید.

فعالیت‌های پایان درس

فعالیت شماره ۱

○ تأکید فعالیت شماره ۱ کتاب درسی بر روی احساس دانش‌آموز نسبت به امام زمان (عج) و ارتباط با ایشان است، بنابراین مناسب است به پاسخ شایسته‌ی این سؤال ترغیب شوند.

فعالیت شماره ۲

○ برای پاسخ به این سؤال می‌توان از دانش‌آموزان خواست تا با بحث و گفت‌وگو به نتیجه رسیده، آن را اعلام نمایند.

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

○ با توجه به ساختار داستانی این درس، بهترین شیوه برای شروع درس، ایجاد اشتیاق برای شنیدن داستان است.

○ می‌توانید از روش بازی با کلمات برای بیان موضوع درس استفاده کنید.

○ بهتر است این درس در ایام ولادت حضرت امام زمان (عج) ارائه شود.

○ می‌توانید درس خود را با شعر «بوی نرگس» در کتاب‌کار شروع کنید. کار بر روی شعر با توجه به جاذبه‌هایی که دارد می‌تواند شروع بسیار مناسبی باشد زیرا زبان شعر به خودی خود زبان مناسبی برای شروع است. زبان شعر این امکان را به آموزگار می‌دهد که کودکان را با احساسات خود همراه ساخته و در آنان روح لطافت و ظرافت و دقت را بدمد.

○ در انتها مناسب است از بچه‌ها بخواهید درک خود را از معنا و مفهوم کلی شعر در قالب یک نوشته‌ی کوتاه به کلاس ارائه دهند. این کار می‌تواند به صورت شفاهی نیز صورت بگیرد.

۲- کتاب کار

فعالیت شماره ۱

○ برای ایجاد رابطه‌ی عاطفی و علاقه‌مندی به امام زمان (عج) از دانش‌آموزان خواسته شده تا داستان درس را برای یکی از نزدیکان خود بخوانند و نظرات او را پس از شنیدن داستان بنویسند تا از این طریق نکات ارزشمند دیگری را نیز بیاموزند.

○ در فعالیت بعدی همین صفحه از دانش‌آموزان خواسته شده تا عهد و پیمان خود را با امام زمان (عج) بنویسند. این فعالیت امکان آن را فراهم می‌کند که دانش‌آموزان وظایف خود را نسبت به امام عصر خود بیابند و به همین دلیل می‌تواند به عنوان فعالیت نهایی این درس استفاده شود.

فعالیت شماره ۲

○ در این فعالیت، دانش‌آموزان شعری را در اختیار دارند که ابیات آن جابه‌جا شده‌اند و با تلاش ایشان کامل می‌شود. هدف از انجام این فعالیت نیز برقراری ارتباط عاطفی بیشتر با امام زمان (عج) است.

فعالیت شماره ۳

○ اکنون دیگر وقت آن است که بچه‌ها علاقه و ارادت خود به امام زمان (عج) را با تمام وجود ابراز کنند. خواندن شعر بوی نرگس - یا هر شعر زیبایی دیگری که می‌شناسید و دوست دارید - فعالیت شیرین و دلچسبی است که می‌تواند این رابطه عاطفی را بیش از پیش رشد دهد.

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید «با مفهوم انتظار و امید به ظهور در قالب یک داستان آشنا شود و شوق آفتابگردان به ظهور خورشید را درک کند.» این هدف، در واقع نقطه نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود.

در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام

فعالیت شماره ۴

اگر بچه‌ها همان‌گونه که می‌خواهند و دوست دارند، با امام زماشان گفت‌وگو کنند، با او درد دل و راز و نیاز، و از او طلب توفیق کنند، این رابطه عاطفی دوچندان می‌شود. بگذارید در فعالیت شماره ۲ کتاب کار بچه‌ها هر طور دوست دارند با امام محبوبشان سخن بگویند؛ شما فقط شرایط و فضا را مهیا و مساعد کنید.

فعالیت‌ها - فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد - از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیای مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

دانستنی‌های معلم

درباره‌ی حضرت امام مهدی (عج)^۱

حضرت در نیمه‌ی ماه شعبان سال ۲۵۵ هجری در سامرا به دنیا آمد. پدرش امام حسن عسکری و مادرش نرجس بود. مدت‌ها قبل پیغمبر اسلام و همه پیشوایان بعد از او به مسلمانان بشارت داده بودند که آخرین امام، فرزند امام حسن عسکری است که تولدش همانند موسی و قیامش همانند جدش پیامبر اسلام و زندگی‌اش بسیار شگفت‌انگیز می‌باشد.

این خبرها خلیفه عباسی را که با امام حسن عسکری هم‌عصر بود سخت به وحشت انداخته بود. از این رو به جاسوسان خود دستور داده بود که هرگاه از امام حسن عسکری فرزندی به دنیا بیاید فوراً به وی گزارش کنند. ولی همان خدایی که علیرغم کنترل شدید دستگاه فرعون، موسی را به وجود آورد و در دامن خود فرعون پرورشش داد مهدی موعود را هم که یگانه فرزند امام عسکری بود از مادرش نرجس متولد ساخت و بدون آگاهی دشمن بزرگش کرد و او را ذخیره‌ی آینده ساخت. همان پروردگار که یونس پیغمبر را در شکم نهنگ دریا زنده نگه‌داشت و به عصای چوبین موسی بن عمران زندگی داد. همان خدا هم فرزند امام حسن عسکری را از خطرهای حفظ کرد. همان خدا صدها سال هم به او عمر خواهد داد. تا فردا که همه مردم در فساد و مشکلات غرق هستند و همه از زندگی افسرده و ناامید شده‌اند و تاریکی ستم و ناامنی فراگیر شده و نور امید رو به خاموشی گذاشته به دستور خدای خود از افق سر بیرون کند و زندگی همه را رونق و صفا بخشد. او مانند جدش از مکه خود را آشکار می‌سازد و برای مردم صحبت می‌کند آن طور که همه مردم او را می‌بینند و صدای او را می‌شنوند.

حضرت مهدی پس از شهادت پدر بزرگوارش پنج سال

بیشتر نداشت و همان زمان به امامت رسید و برای جلوگیری از شهادت و مصلحت‌هایی که در نظر بود حضرت به‌طور مخفیانه زندگی می‌کرد. دوره‌ی امامت حضرت به دو دوره تقسیم می‌شود:

غیبت کوتاه (صغری) و غیبت طولانی (کبری)

مقصود از غیبت صغری زمانی است که افراد خاصی از محل آن حضرت اطلاع داشتند و گه‌گاهی با او تماس می‌گرفتند و مسایلی و مشکلات مردم را با حضرت در میان می‌گذاشتند و پس از گرفتن پاسخ به دیگران می‌رساندند. این‌ها چهار نفر بودند که مورد اعتماد کامل امام به شمار می‌رفتند و نام ایشان عبارت بود از: عثمان بن سعید، محمد بن عثمان، حسین بن روح، علی بن محمد سمری که هر کدام پس از دیگری به جانشینی منصوب می‌شدند. مدت این غیبت ۷۴ سال بود. پس از مرگ این چهار نفر دوران غیبت صغری به پایان رسید و دوران غیبت کبری فرا رسید که در زمان ارتباط و تماس رسمی با امام قطع شد و تا این دوره ادامه دارد. این غیبت روزی که زمینه برای قیام حضرت فراهم شود و اوضاع عمومی جهان مناسب و جهان برای تأسیس یک حکومت جهانی واحد آماده شود ادامه خواهد داشت.

جهان وقتی برای انقلاب حضرت مهدی آماده می‌شود که مردم جهان از ظلم و ستم به ستوه آیند و از همه جا ناامید شوند. در این شرایط امام زمان ظهور می‌کند و به وسیله‌ی نیروی توانای الهی که در اختیار دارد قدرت‌ها را در هم می‌کوبد و حکومت جهانی واحد را تأسیس می‌کند.

در زمان غیبت مردم برای آشنایی و آگاهی از دستورات دینی به مراجع و مجتهدینی که صلاحیت رهبری و جانشینی امام را دارند مراجعه می‌کنند که آن‌ها نابین عام می‌گویند.

امام زمان در حال حاضر به‌طور پنهان از دیده‌ها زندگی می‌کند یعنی در بین مردم رفت و آمد دارد در اجتماعات شرکت می‌کند ولی خودش را معرفی نمی‌نماید تا روزی که جهان آماده اصلاح باشد.

۱- چرا به امام نیازمندیم؟ - سیدمهدی آیت‌اللهی - صص ۸۳ - ۸۵

درس شانزدهم: آخرین برگ‌ها

توضیح واحد درسی

دارد، به او اطمینان می‌دهد که اگر بتواند در بهار و تابستان، توشه‌ی بیشتری بردارد، در بهار پربارتر خواهد بود. این داستان می‌تواند مثال خوبی برای نقش و اهمیت تلاش‌های انسان در زندگی دنیا در پربار شدن زندگی آخرت او در نتیجه‌ی این تلاش‌ها باشد اما چنان‌که تذکر داده شد، به هیچ‌وجه تمثیلی برای مرگ و زندگی پس از مرگ نیست.

آخرین برگ‌ها، اولین درس از بخش معاد است اما بی‌آنکه به مسئله معاد اشاره نماید و یا تمثیلی برای مسئله مرگ باشد، صرفاً بر اهمیت «تلاش امروز برای زندگی بهتر فردا» تکیه می‌کند. متن درس، داستان درخت جوانی است که از بی‌برگ و بار شدن در زمستان نگران است ولی نسیم با تجربیاتی که

بیان کند.

هدف اصلی واحد درسی

- ۵- برای توسعه مفهوم اصلی درس، با توجه به متن، فعالیت شماره‌ی ۲ کتاب درسی را تکمیل کند.
- ۶- برای توسعه مفهوم اصلی درس، فعالیت شماره‌ی ۱ کتاب کار تصویرخوانی - را مطابق دستورالعمل انجام دهد.
- ۷- با استفاده از موضوع فعالیت شماره‌ی ۲ کتاب کار گفت‌وگو - مطابق دستورالعمل این فعالیت را انجام دهد.

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز، با مفهوم «ارتباط تلاش و کوشش امروز انسان با کیفیت زندگی آینده‌ی او» آشنا شده، به نیکی و بدی اعمال خود توجه نموده و برای انجام کارهای نیک و دوری از اعمال بد از خود اشتیاق نشان دهد.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

دانش‌آموز، با یادگیری این درس باید بتواند:

- ۱- داستان را بخواند و معنای اجمالی آن را درک کند.
- ۲- بتواند خلاصه داستان درس را برای دیگران نقل کند.
- ۳- برای درک اهمیت توشه‌برداری درختان در تابستان، با توجه به متن درس، فعالیت شماره‌ی ۱ کتاب درسی را تکمیل کند.
- ۴- زندگی انسان‌ها را با زندگی یک درخت در بهار و تابستان با پاییز و زمستان مقایسه کرده نتیجه را برای دوستانش

مفاهیم کلیدی واحد درسی

تلاش برای انجام اعمال نیک
ارتباط تلاش امروز انسان با آینده او

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

- مناسب است این درس زمانی تدریس شود که همراه

با دانش‌آموزان خود در موقعیتی مشابه قرار دارید. مثلاً به اردو رفته‌اید و از کنار باغ‌های میوه رد می‌شوید یا این که در جایی قرار دارید که وسوسه استفاده از وسایلی که اجازه‌ی استفاده از آن‌ها را ندارند وجود دارد.

○ اگر در چنین موقعیتی به‌طور واقعی قرار ندارید، می‌توانید این موقعیت را به‌طور فرضی در کلاس ایجاد کنید.

(ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در

تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

○ قصه‌ی درس به خودی خود جاذبه‌ی فراوانی برای بچه‌ها دارد لذا می‌توانید فرصتی را به تعریف داستان درس اختصاص دهید.

○ ویژگی داستانی بودن متن درس به خاطر شیرینی خاصی که دارد، می‌تواند برای بچه‌ها شنیدنی و دلچسب باشد. بنابراین خواندن متن درس و به‌ویژه کیفیت این خواندن می‌تواند بسیار مهم باشد و نقش اساسی در آموزش شما ایفا کند.

○ کافی است بچه‌ها این قصه را بخوانند یا بشنوند بدین ترتیب بهترین شیوه برای تدریس این درس، ایجاد زمینه‌ی شنیدن داستان در بچه‌هاست. بنابراین ضروری است آموزگار محترم در بچه‌ها شوق شنیدن ایجاد نماید بهترین شیوه برای تدریس این درس آن است که خود شما آن را با احساس قرائت کنید و بچه‌ها با دقت به آن گوش کنند.

○ اثر بخشی این درس به میزان تسلط شما در خواندن

درس بستگی دارد.

○ از الگوی بدیعه‌پردازی در این درس استفاده‌ی فراوانی می‌توان برد. بچه‌ها می‌توانند خود را به جای شخصیت‌های اصلی داستان (به خصوص درخت) فرض کنند و احساس خود را بگویند یا داستان را ادامه دهند یا به گونه‌ای دیگر آن را تعبیر و تعریف کنند.

○ تکنیک سؤال از اشیا در اینجا نیز بسیار کاربرد دارد. بچه‌ها می‌توانند از اشیا که بدون اجازه صاحب آن‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند سؤالاتی بکنند و باز از زبان آن‌ها جواب‌هایی بشنوند.

○ برای بهره‌گیری بیشتر و مناسب‌تر از محتوای داستان بچه‌ها را به تفکر در مورد ماجرای داستان فراخوانید.

فعالیت‌های پایان درس

فعالیت شماره ۱

○ این فعالیت متکی بر متن درس بوده و از بچه‌ها می‌خواهد تمرکز بیشتری بر داستان درس داشته باشند و سپس با تکیه بر قدرت تفکر خود به نتیجه‌گیری بپردازند.

فعالیت شماره ۲

○ فعالیت شماره ۲ بچه‌ها را به تفکر و تعمق بیشتر فرامی‌خواند. این توان در بچه‌ها با تکیه بر آنچه از متن درس آموخته‌اند و نیز دانش پیشین آن‌ها ایجاد می‌شود.

۲- کتاب کار

فعالیت شماره ۱

بگیرید. یکی از مجموعه‌های خوب در این زمینه مجموعه کتاب‌هایی تحت عنوان چلچراغ است که توسط دفتر انتشارات کمک آموزشی وزارت آموزش و پرورش تهیه شده است. این مجموعه به شرح حال انسان‌های بزرگ و موفق می‌پردازد شما مسلماً نمونه‌های دیگری می‌توانید یافته و از آن استفاده کنید.

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید «با مفهوم» ارتباط تلاش و کوشش امروز انسان با کیفیت زندگی آینده‌ی او «آشنا شده، به نیکی و بدی اعمال خود توجه نموده و برای انجام کارهای نیک و دوری از اعمال بد از خود اشتیاق نشان دهد.» این هدف، در واقع نقطه‌نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود.

در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها - فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد - از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیاء مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

○ فعالیت شماره ۱ کتاب کار، فعالیتی با عنوان «تصویرخوانی» آمده است که دانش‌آموزان برای انجام آن باید با توجه به تصویرها، به این سؤال پاسخ بدهند که: چه کسانی می‌توانند، مثل درختی پربار و زیبا باشند؟ ...

○ این سؤال می‌تواند جمع‌بندی مفاهیم و موضوعات متن درس باشد. همچنین طی آن دانش‌آموزان مصادیقی از این مفهوم را نیز در قالب تصاویر این دو صفحه مرور می‌کنند. این تصاویر تنها نمونه‌ای از آن چیزی است که دانش‌آموزان می‌توانند به آن بیندیشند و بیان نمایند. بنابراین، پس از انجام آن، لازم است تا با شیوه‌های مناسب مصادیق دیگری از خود آن‌ها خواسته شود.

فعالیت شماره ۲

○ این فعالیت اختصاص دارد به آشناسازی بچه‌ها با مصادیق بیشتری از کارها و رفتارهایی که آینده انسان را تضمین می‌کند.

○ شما می‌توانید موارد دیگری به این تصاویر اضافه کنید.

○ از فیلم یا پوستر و یا کتاب‌هایی در این زمینه بهره

درس هفدهم: یک روز تعطیل

توضیح واحد درسی

یک روز تعطیل، دومین درس از بخش معاد، داستان پدر و پسری است که به کوه رفته‌اند و در این میان ضمن مشاهده‌ی عظمت کوه با یکدیگر گفت‌وگو می‌کنند. در این میان، پسر، فرصتی مناسب می‌یابد تا سؤالات خود را در مورد موضوع

معاد - که ذهنش را از پیش مشغول کرده است - با پدرش طرح کند. پاسخ‌های پدر، در واقع مرور مفاهیم و نتایجی است که در آموزش بخش معاد این پایه مورد نظر است و یک جمع‌بندی نهایی برای موضوع معاد در دوره ابتدایی محسوب می‌شود.

هدف اصلی واحد درسی

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز، با معنای ساده‌ای از مفهوم معاد، به عنوان یکی از اصول دین اسلام آشنا شده، به نیکی و بدی اعمال توجه نموده و برای انجام کارهای نیک و دوری از اعمال بد از خود اشتیاق نشان دهد.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

دانش‌آموز، با یادگیری این درس باید بتواند:

- ۱- داستان را بخواند و معنای اجمالی آن را درک کند.
- ۲- آیه ۱۷ سوره اعلی و معنای آن را بخواند و حفظ کند.
- ۳- به معنای آیه مذکور فکر نموده و درباره مضمون آن

با دوستانش گفتگو کند و نتیجه را به کلاس ارائه نماید. (فعالیت شماره ۱ کتاب درسی)

۴- برای این‌که اصل معاد را به عنوان یکی از اصول دین اسلام بشناسد، فعالیت شماره ۲ کتاب درسی را با استفاده از متن درس، انجام بدهد.

۵- برای تثبیت مفاهیم درس، فعالیت شماره ۳ کتاب درسی را انجام دهد.

۶- برای تثبیت مفاهیم درس از طریق مقایسه زندگی انسان با یک مسابقه، فعالیت شماره ۱ کتاب کار - گفت و گو و مقایسه - را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

۷- برای تثبیت مفاهیم درس، فعالیت شماره ۲ کتاب کار - تصویرخوانی - را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

مفاهیم کلیدی واحد درسی معاد، یکی از اصول دین اسلام

کوتاه از قرآن کریم متمرکز است. بچه‌ها با خواندن و حفظ آیه و معنای آن می‌توانند به بحث معاد ورود بهتری داشته باشند.

فعالیت شماره ۲

○ در این فعالیت، از دانش‌آموزان خواسته شده تا با کامل کردن عبارت، معنای ساده‌ای از اصل معاد را مطابق با ادراک خود بیان کنند. از آن‌جا که نتیجه‌ی عملی مبحث معاد بیش از جنبه‌ی کسب اطلاعات در آن اهمیت دارد، کافی است دانش‌آموزان با زبان خود و در حد متن درس، مطالبی را بیان نمایند و ذکر مطالب اضافه لزومی ندارد.

فعالیت شماره ۳

○ شعری که برای فعالیت سوم در نظر گرفته شده است حاوی مفاهیم با ارزش و مهمی است. خواندن شعر بخصوص در قالب سرود می‌تواند علاوه بر ایجاد نشاط در بچه‌ها، فهم این مفاهیم را تسهیل کند.

۲- کتاب کار

فعالیت شماره ۱

○ بچه‌ها در فعالیت شماره ۱ کتاب کار، زندگی خود را با یک مسابقه مقایسه می‌کنند. برای مثال در یک مسابقه نظم، هماهنگی، تلاش، هدف، مقررات، خطا، مجازات، داوری، برد و باخت، و ... وجود دارد و در زندگی نیز مواردی نظیر آن وجود دارد.

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

○ می‌توانید با طرح برخی سؤالات مناسب درباره‌ی موضوع معاد، بچه‌ها را به فکر کردن درباره‌ی این موضوع وادارید.

○ تصاویر درس نیز می‌توانند ابزار خوبی برای یک شروع مناسب و سؤال برانگیز باشند.

○ می‌توانید با بازی با کلمات درس خود را شروع کنید.

ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در

تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

○ داستان درس، ابزاری برای برقراری رابطه‌ای مناسب با کودکان و شروع یک گفت‌وگوی مؤثر میان آنان با شما آموزگار محترم است. از آن به نحو احسن بهره بگیرید.

○ فرصت مناسبی را به خواندن داستان درس اختصاص دهید. خواندن متن درس (به‌ویژه توسط بچه‌ها و خصوصاً به‌صورت گروهی) می‌تواند ابزار خوبی برای یک شروع مناسب باشد زیرا متن از زبان کودکان و با لحنی صمیمی اما تفکر برانگیز نگاشته شده است.

○ کاری کنید که هر یک از بچه‌ها خود را به جای کودک داستان قرار دهند.

○ کاری کنید که بچه‌ها سؤالات کودک داستان را از آن خود و موضوع اندیشیدن خود بدانند.

○ چقدر خوب است اگر بتوانید این درس را در دامن کوه یا فضای طبیعی مناسبی نظیر آن ارائه دهید.

فعالیت‌های پایان درس

فعالیت شماره ۱

○ فعالیت شماره ۱ کتاب درسی بر روی آیه‌ی زیبا و

اسلام آشنا شده، به نیکی و بدی اعمال و توجه نموده برای انجام کارهای نیک و دوری از اعمال بد از خود اشتیاق نشان دهد.» این هدف، در واقع نقطه نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود.

در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها - فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد- از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیاء مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

○ این فعالیت در ادامه فعالیت شماره ۱ انجام می‌شود و در واقع قسمت دوم فعالیت شماره ۱ است. در این فعالیت بچه‌ها با تکیه بر آنچه در فعالیت ۱ انجام داده‌اند و با توجه به تصاویر به سؤال موردنظر پاسخ مناسب می‌دهند.

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید «با معنای ساده‌ای از مفهوم معاد، به عنوان یکی از اصول دین

درس هجدهم: من معتقدم ...

در این بخش، هدف این است که دانش‌آموزان معنای ساده‌ای از اصول اعتقادی اسلام را درک نموده و سپس با بیان خاص خود توصیف کنند.

توضیح واحد درسی

«من معتقدم ...» مروری است بر اصول اعتقادی اسلام و معانی هر کدام که از زبان حضرت عبدالعظیم حسنی در قالب داستان ملاقات ایشان با امام هادی علیه‌السلام بیان شده است.

من معتقدم ...

حضرت عبدالعظیم حسنی در این کتابچه و یادگاری از ملاقات خود با امام هادی علیه‌السلام در کربلا در مورد اصول اعتقادی اسلام و معانی هر کدام که از زبان حضرت عبدالعظیم حسنی بیان شده است، در قالب داستان ملاقات ایشان با امام هادی علیه‌السلام بیان شده است.

- ۵- اسامی ائمه‌ی معصومین (ع) را ذکر کرده و اطلاعات خود را درباره هر یک بیان می‌کند. (فعالیت شماره‌ی ۲ کتاب‌کار)
- ۶- تفاوت‌های یک مسلمان را با یک غیرمسلمان در اعتقادات - بیان می‌کند.

مفاهیم کلیدی واحد درسی

اعتقادات اسلامی (اصول دین، فروع دین)
ائمه علیهم‌السلام
ویژگی‌های رفتار یک مسلمان

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

○ می‌توانید با بازی با کلمات درس خود را شروع کنید.
این کلمات می‌تواند مربوط به اصول اعتقادات اسلامی باشد.

هدف اصلی واحد درسی

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز به یک جمع‌بندی نهایی در حوزه اعتقادات اسلامی و تفاوت اساسی میان انسان مسلمان و غیرمسلمان برسد.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

دانش‌آموز، با یادگیری این درس باید بتواند:

- ۱- مضامین اصلی درس را از متن درس استخراج نماید.
- ۲- قسمت‌هایی از درس را که با عبارت «من معتقدم/اعتقاد دارم» شروع می‌شود، حفظ کند.
- ۳- اصول اعتقادی اسلام را نام می‌برد. (فعالیت شماره ۱ کتاب درسی - و فعالیت شماره ۱ کتاب کار)
- ۴- معنای ساده‌ی هر یک از اصول اعتقادی اسلام را بیان می‌کند.

را برای تدریس این درس صرف کنید از آن‌ها به هنگام برخورد با موضوعات مرتبط با اعتقادات اسلامی و برای تثبیت مفاهیم مرتبط با آن‌ها به عنوان یک متن مرجع استفاده کنید.

○ قسمت‌هایی از متن درس می‌تواند به عنوان شعارها و بیانیه‌هایی توسط بچه‌ها حفظ شود.

○ می‌توانید بچه‌ها را به نوشتن متنی با عنوان «ما افتخار می‌کنیم که...» براساس محتوای درس تشویق کنید.

فعالیت‌های پایان درس

فعالیت شماره ۱

○ فعالیت شماره ۱ کتاب درسی که باید در کتاب کار تکمیل شود (فعالیت شماره ۱ کتاب کار) عبارت است از استخراج عمده‌ترین مطالب درس درباره اعتقادات اسلامی.

۲- کتاب کار

فعالیت شماره ۱

○ می‌توانید با سؤال‌هایی درباره موضوع اصلی درس، تدریس خود را آغاز کنید.

ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در

تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

○ متن این درس اساساً حاوی اطلاعات بسیاری

است بنابراین فرصت مناسبی را به مطالعه و بررسی متن درس اختصاص دهید.

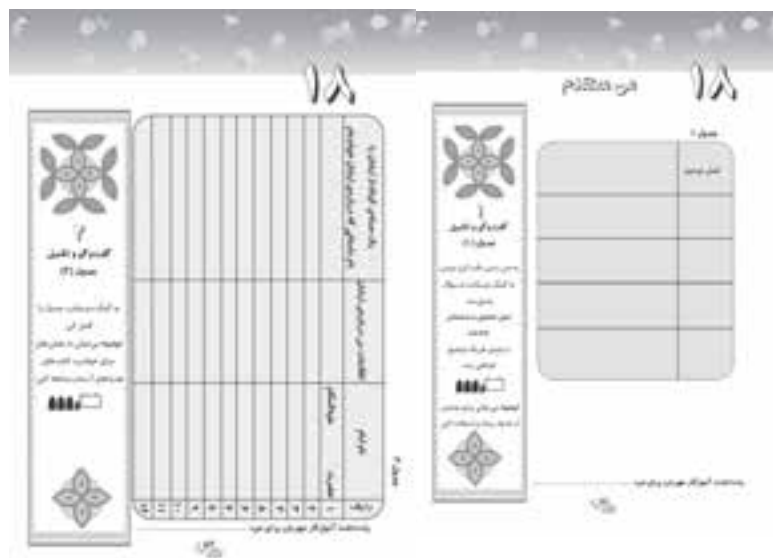
○ می‌توانید از بچه‌ها بخواهید در قالب گروه‌های

اطلاعات مناسب را از متن درس استخراج و منظم کنند.

○ از بچه‌ها بخواهید اعتقادات اسلامی را لیست کنند.

○ یکی از بهترین شیوه‌های تدریس این درس آن است

که بچه‌ها از آن به عنوان یک متن برای تحقیقات خود در درس‌های دیگر استفاده کنند. یعنی بدون این که وقت مستقلی

متن کتاب و اطلاعات خود به تکمیل جدول مربوط به امام علیهم السلام می‌پردازند.

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید «به یک جمع‌بندی نهایی در حوزه اعتقادات اسلامی و تفاوت

○ فعالیت شماره ۱ کتاب کار همان فعالیت کتاب درسی

است که طی آن می‌بایست جدول موردنظر با استفاده از اطلاعات مندرج در درس تکمیل شود.

فعالیت شماره ۲

○ این فعالیت براساس اطلاعات پیشین و یا مطالعه

و تحقیق دانش‌آموزان صورت می‌گیرد. بچه‌ها با استفاده از

اساسی میان انسان مسلمان و غیرمسلمان برسد.» این هدف، در واقع نقطه نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود.

● در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها - فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد - از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیاء مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

دانستنی‌های معلم

سند و متن اصلی درس «من معتقدم»

حضرت عبدالعظیم بن عبدالله بن علی بن الحسن بن زید بن الحسن بن علی بن ابیطالب علیهم السلام است که از اکابر محدثین و اعظم علما و عباد و صاحب ورع و تقوی است و از اصحاب حضرت جواد و هادی علیهما السلام است و نهایت توسل و انقطاع به خدمت ایشان داشته و احادیث بسیار از ایشان روایت کرده است.

شیخ صدوق و غیر او روایت کرده‌اند از جناب عبدالعظیم که فرمود وارد شدم بر آقای خودم حضرت امام علی نقی علیه السلام. چون آن حضرت مرا دید فرمود مرحبا به تو ای ابوالقاسم تو ولی ما هستی از روی حقیقت. پس عرض کردم خدمت آن جناب که ای فرزند رسول الله (ص) من می‌خواهم که دین خود را بر شما عرضه دارم پس هرگاه مرضی و پسندیده است بر آن ثابت بمانم تا خداوند عزوجل را ملاقات کنم فرمود بیاور ای ابوالقاسم (یعنی عرض کن دین خود را). گفتم من می‌گویم که خداوند تبارک و تعالی واحد است و مثلی برای او نیست و از حد ابطال و حد تشبیه خارج است و جسم و صورت و عرض و جوهر نیست. بلکه پدید آورنده اجسام و صورت‌ها و خلق‌کننده عرض‌ها و جوهرها است و پروردگار و مالک هر چیزی است و هر چیزی را جعل و احداث کرده است.

و می‌گویم که محمد صلی الله علیه و آله بنده و رسول او و خاتم پیغمبرانست و بعد از او پیغمبری نخواهد بود تا روز قیامت و شریعت آن حضرت آخر همه شرایع است و شریعتی نیست بعد از آن تا روز قیامت و می‌گویم که امام و خلیفه و ولی بعد از پیغمبر (ص) امیرالمؤمنین علی ابن ابی طالب (ع) است و بعد از آن حضرت حسن و بعد از آن حسین بعد علی بن الحسین بعد محمد بن علی بعد جعفر بن محمد بعد موسی بن جعفر بعد علی ابن موسی بعد محمد بن علی علیهم السلام. بعد از این بزرگواران تویی ای مولای من. پس امام علی نقی علیه السلام به جناب عبدالعظیم فرمود بعد از من حسن پسر من است. پس چگونه باشند مردم در زمان خلف بعد از او. گفتم و چگونه است این ای مولای من؟ فرمود برای این که دیده نمی‌شود شخص او و حلال نباشد بر زبان آوردن نام او تا آن که خروج کند و پر کند زمین را از عدل و داد همچنان که پر شده باشد از جور و ظلم. گفتم اقرار کردم یعنی به امامت حضرت حسن عسکری و خلف آن حضرت قایل شدم. پس گفتم و می‌گویم دوست این بزرگواران دوست خداست و معصیت ایشان معصیت خداست و اطاعت ایشان اطاعت خداست و سؤال ایشان معصیت خداست. و می‌گویم معراج حق است و سؤال در قبر حق است و دوزخ حق است و صراط حق است و میزان حق است و آن که قیامت آمدنی است و شکی در آن نیست و خداوند زنده می‌کند و برانگیخته می‌کند. کسانی را که در قبرها جا دارند و می‌گویم که فرایض واجبه بعد از ولایت یعنی دوستی خدا و رسول و ائمه علیهم السلام نماز است و زکوة و روزه و حج و جهاد و امر به معروف و نهی از منکر است. پس حضرت امام علی نقی علیه السلام فرمود برو ای ابوالقاسم این است به خدا سوگند دین خدا که پسندیده است آن را برای بندگانش ثابت بمان بر همین اعتقاد. خداوند ثابت دارد ترا به قول ثابت در حیات دنیا و آخرت.^۱

درس نوزدهم: باغ سَری

توضیح واحد درسی

موضوع به امر به معروف و نهی از منکر باشد. این داستان همچنین می‌تواند به تکمیل آموزش‌های مربوط به مال حلال و مال حرام کمک کند.

در متن باغ سَری، نمونه‌ی دیگری از اتفاقات زندگی بچه‌ها در قالب داستانی بیان شده تا زمینه‌ای برای آموزش

هدف اصلی واحد درسی

۱ کتاب درسی)

- ۵- با توجه به متن درس و اطلاعات قبلی خود، پاسخ سوالات فعالیت شماره ۲ کتاب درسی را بدهد.
- ۶- آیه ۱۰۴ سوره آل عمران را بخواند و سپس فعالیت شماره ۳ کتاب درسی را انجام دهد.
- ۷- آیه و معنای آن را حفظ کند. (فعالیت شماره ۴ کتاب درسی)

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز با معنای امر به معروف و نهی از منکر و اهمیت آن به عنوان یکی از احکام اسلامی آشنا شده و در این خصوص احساس وظیفه و تلاش نماید.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

- ۸- برای درک ضرورت و اهمیت امر به معروف و نهی از منکر، فعالیت شماره ۱ کتاب کار - خواندن داستان و گفت‌وگو با داستان - را مطابق دستورالعمل انجام دهد.
- ۹- برای درک موقعیت‌هایی که در آن باید امر به معروف و نهی از منکر انجام شود، و احساس وظیفه در مورد امر به معروف و نهی از منکر، فعالیت شماره ۲ کتاب کار - تصویرخوانی و تصمیم‌گیری - را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

دانش‌آموز، در فرصت‌های یادگیری این درس باید بتواند:

- ۱- متن درس را با دقت بخواند و ماجرای داستان درس را به‌خوبی درک کند.
- ۲- هر یک از شخصیت‌های داستان را به‌خوبی از یکدیگر تمییز دهد.
- ۳- درباره‌ی رفتار شخصیت‌های داستان با دوستانش قضاوت و داوری کند.
- ۴- ادامه داستان را حدس بزند. (انجام فعالیت شماره

مفاهیم کلیدی و احد درسی

امر به معروف و نهی از منکر، از وظایف مسلمانان نسبت به یکدیگر
برخی از مصادیق امر به معروف و نهی از منکر در زندگی دانش‌آموزان

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

○ مناسب است این درس زمانی تدریس شود که همراه با دانش‌آموزان خود در موقعیتی مشابه قرار دارید. مثلاً به اردو رفته‌اید و از کنار باغ‌های میوه رد می‌شوید یا این که در جایی قرار دارید که وسوسه استفاده از وسایلی که اجازه‌ی استفاده از آن‌ها را ندارند وجود دارد.

○ اگر در چنین موقعیتی به‌طور واقعی قرار ندارید، می‌توانید این موقعیت را به‌طور فرضی در کلاس ایجاد کنید.

○ برای ایجاد اشتیاق نسبت به شنیدن داستان در بچه‌ها تلاش کنید.

ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در

تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

○ ویژگی داستانی بودن متن درس بخاطر شیرینی خاصی

که دارد، می‌تواند برای بچه‌ها شنیدنی و دلچسب باشد. بنابراین خواندن متن درس و به‌ویژه کیفیت این خواندن می‌تواند بسیار مهم باشد و نقش اساسی در آموزش شما ایفا کند.

○ می‌توانید از شیوه‌ی کار گروهی برای قضاوت درباره‌ی رفتار شخصیت‌های اصلی داستان بهره بگیرید.

○ از بچه‌ها بخواهید خود را به جای شخصیت‌های داستان بگذارند و احساس خود را بازگو کنند.

○ می‌توانید از بچه‌ها بخواهید خود را به جای شخصیت‌های داستان فرض کنند و داستان را مطابق میل خود (البته براساس معیارهایی که برای اخلاق نیک اسلامی به دست آورده‌اند) به گونه‌ای مطلوب به پایان برسانند.

○ می‌توانید از آن‌ها بخواهید در قالب کار گروهی شخصیت‌های داستان را تغییر بدهند و اتفاقات جدیدی در ذهن خود بیافرینند. در این مواقع شما باید هدف از این کار را برای بچه‌ها کاملاً تشریح کنید تا راه را به خطا نروند.

○ تکنیک سؤال از اشیا در این‌جا نیز بسیار کاربرد دارد. بچه‌ها می‌توانند از اشیا که بدون اجازه صاحب آن‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند سؤالاتی بکنند و باز از زبان آن‌ها جواب‌هایی بشنوند.

○ یکی از شیوه‌هایی که می‌تواند اهمیت امر به معروف و نهی از منکر را برای بچه‌ها بیش از پیش جلوه‌گر سازد، تکنیک جایگزینی شخصیت‌هاست.

یک سؤال

تکنیک جایگزینی شخصیت‌ها چیست؟

به قسمت اول بخش دوم همین کتاب مراجعه نمایید.

دانش‌آموزان درباره ادامه ماجراست. این فعالیت می‌تواند شروع مناسبی برای فعالیت‌های بعدی به‌ویژه قضاوت درباره عملکرد شخصیت‌های داستان باشد.

فعالیت شماره ۲

فعالیت شماره ۲ برای قضاوت درباره عملکرد شخصیت‌های داستان است. پاسخ دقیق - نه ضرورتاً یکسان! -

○ برای بهره‌گیری بیشتر و مناسب‌تر از محتوای داستان بچه‌ها را به تفکر در مورد ماجرای داستان فراخوانید.

فعالیت‌های پایان درس

فعالیت شماره ۱

○ تأکید فعالیت شماره ۱ کتاب درسی بر حدس

به فعالیت شماره ۱، این امکان را برای دانش‌آموز فراهم می‌کند که بتواند به انجام فعالیت شماره ۲ بپردازد و به سؤالات این فعالیت پاسخ مناسب بدهد.

فعالیت شماره ۳ و ۴

○ فعالیت سوم کتاب درسی بر روی آیه‌ای زیبا و کوتاه از قرآن کریم متمرکز است. بچه‌ها با قرار دادن کلمات در جای مناسب، معنای آیه را تکمیل می‌کنند. حفظ آیه و معنای آن نیز می‌تواند قدمی دیگر برای یادگیری معیاری دینی درباره امر به

معروف و نهی از منکر باشد.

۲- کتاب کار

فعالیت شماره ۱

○ این فعالیت نیز داستانی دیگر است نظیر آنچه بچه‌ها در کتاب درسی خوانده‌اند. این داستان می‌تواند زمینه خوبی باشد برای داوری بچه‌ها درباره رفتارها و اقدام برای امر به معروف و نهی از منکر

فعالیت شماره ۲

این فعالیت نیز نظیر فعالیت شماره ۱ است با این تفاوت که در فعالیت ۱ بچه‌ها براساس یک داستان مکتوب، فعالیت خود را شکل می‌دادند ولی در این فعالیت تصاویر متنوعی

وجود دارد که هر یک می‌توانند داستان خاص خود را داشته باشند و بنابراین بچه‌ها باید ابتدا داستانی را در ذهن خود بسازند (تصویرخوانی) و سپس به سراغ قضاوت و تصمیم‌گیری براساس معیارهای از پیش آموخته بروند.

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید «معنای امر به معروف و نهی از منکر و اهمیت آن به عنوان یکی از احکام اسلامی آشنا شده و در این خصوص احساس وظیفه و تلاش نماید.» این هدف، در واقع نقطه نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود.

در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها – فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد – از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیاء مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

درس بیستم: تلافی!

توضیح واحد درسی

برای آموزش مسایل اخلاقی مربوط به خبرچینی، تهمت و غیبت است. از وقایع داستان هم‌چنین برای تکمیل و تثبیت آموزش‌های مربوط به موضوع امر به معروف و نهی از منکر نیز می‌توان استفاده کرد.

تلافی، داستانی است از اتفاقات واقعی زندگی روزمره‌ی دانش‌آموزان که طی آن بچه‌ها ناخواسته گرفتار مسایلی شده‌اند که نتایج ناخوشایندی در پی دارد. وقایع داستان، مجال خوبی

هدف اصلی واحد درسی

داستان، با توجه به متن درس، فعالیت شماره ۱ کتاب درسی را انجام دهد.

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز، با برخی مفاهیم اخلاقی و آداب سخن گفتن (نظیر بدگویی نکردن، تهمت نزدن و خبرچینی نکردن) به عنوان مصادیق آداب معاشرت اسلامی آشنا شده و برای پرهیز از رفتارهای ناشایست هنگام سخن گفتن از خود تمایل - به رعایت آداب اسلامی سخن گفتن - نشان دهد.

۴- برای تشخیص سرانجام اعمال هر یک از شخصیت‌های داستان، با خواندن مجدد متن درس، فعالیت شماره ۲ کتاب درسی را انجام دهد.

۵- با همکاری دوستان و مدیریت معلم، فعالیت شماره ۳ کتاب درسی را انجام دهد.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

۶- خاطرات خود را (به عنوان یک مسلمان) از موقعیت‌هایی شبیه به آن چه در داستان درس آمده، بیان کند.

دانش‌آموز، در فرصت‌های یادگیری این درس باید بتواند:

۷- برای آشنایی با یکی از مصادیق دیگر مفاهیم درس، فعالیت شماره ۱ کتاب کار - داستان‌نویسی - را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

۱- متن درس را بخواند و ماجرای داستان را بخوبی درک کند.

۸- برای آشنایی با مصادیق بیشتر مفاهیم درس و

۲- شخصیت‌های داستان را به خوبی از یکدیگر و نقش هر یک را در ماجرای داستان تشخیص دهد.

تشخیص وظیفه خویش به عنوان یک مسلمان در برابر چنین وضعیت‌هایی، فعالیت شماره ۲ کتاب کار را مطابق دستورالعمل انجام بدهد.

۳- برای قضاوت درباره رفتار تک تک شخصیت‌های

مفاهیم کلیدی و واحد درسی

ضرورت پرهیز از غیبت، تهمت، خبرچینی، بدگویی
و وظایف مسلمان در برابر هر یک

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

○ ساختار داستانی درس خود امکان مناسبی برای شروع است.

○ بازی‌های نمایشی شما و یا عده‌ای از بچه‌ها که نشان‌دهنده رفتارهای نامناسب باشد نیز برای شروع درس می‌تواند بسیار مناسب باشد.

○ می‌توانید کلاس خود را، با بیان خاطره‌های خود و بچه‌ها شروع کنید.

○ می‌توانید با کمک بچه‌ها یک «موقعیت» ایجاد کنید. مثلاً با ذکر یک داستان یا واقعه آن‌ها را به فکر وادارید،... و آنگاه باب گفت‌وگو را در این باره باز کنید.

○ تصاویر درس نیز می‌توانند ابزار خوبی برای یک شروع مناسب و سؤال برانگیز باشند.

○ شروع درس با فعالیت کتاب کار نیز مناسب است.

ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

○ ساختار داستانی درس، فرصت و امکان خوبی برای برقراری ارتباط مناسب با کودکان و شروع یک گفت‌وگوی مؤثر میان آنان با شماست. از آن به نحو احسن بهره بگیرید.

○ ویژگی دیگر متن این درس ارتباط نزدیک اتفاقات آن با زندگی روزمره بچه‌هاست. بدین ترتیب خواندن متن درس (به‌ویژه توسط بچه‌ها و خصوصاً در قالب فعالیت زوجی یا گروهی) می‌تواند ابزار خوبی برای یک شروع مناسب باشد زیرا متن از زبان کودکان و با لحنی صمیمی اما تفکر برانگیز نگاشته شده است.

○ فرصت مناسبی را به خواندن درس اختصاص

دهید.

○ اگر خودتان متن درس را می‌خوانید قالب داستانی آن را در هر بخش رعایت کنید. برای مثال آن را به آرامی بخوانید؛ به گونه‌ای که تک‌تک بچه‌ها بتوانند با عبارات آن رابطه برقرار کنند. توقف‌ها، تأمل‌ها، نگاه‌های معنادار شما به بچه‌ها، حرکات سر و صورت و ... همه می‌تواند از متن درس به‌عنوان یک متن زنده و تفکر برانگیز، ابزاری مناسب برای ایجاد فرصت یادگیری بسازد.

○ برای بهره‌گیری بیشتر و مناسب‌تر از محتوای داستان، بچه‌ها را به تفکر در مورد موضوع درس، فرا بخوانید.

○ ایجاد فضایی دوستانه برای کار گروهی و گفت‌وگوی میان بچه‌ها و تبادل اطلاعات و بیان خاطرات توسط آن‌ها می‌تواند بسیار مفید باشد.

○ این درس بدون انجام یک کار عملی و یا تشکیل یک گروه کار نمی‌تواند کارکرد زیادی داشته باشد.

○ از شیوه‌ی قصه‌گویی و یا شیوه‌ی کار گروهی برای قضاوت درباره‌ی رفتار شخصیت‌های اصلی داستان بهره بگیرید.

○ می‌توانید به بهانه‌ی دعوت از یکی از اولیای دانش‌آموزان یا یک معلم پرسابقه (مثلاً یکی از معلمان دوره‌ی دانش‌آموزی خودتان) یا یک نویسنده و یا ... میهمانی کوچکی در کلاس ترتیب داده و داستان مشابهی را از زبان او بشنوید.

○ با اتخاذ روشی مناسب، از تجربیات بچه‌ها در مورد موضوعات درس استفاده کنید. لازم است به این نکته توجه شود که حتی‌الامکان از طرح خاطرات منفی خودداری شود (مسایل موجود بین بچه‌ها پررنگ نشود) و از خاطراتی صحبت شود که به نتیجه‌ی خوبی رسیده است. به چگونگی رفع مشکلات توجه شود.

فعالیت‌های پایان درس

این فعالیت‌ها بر روی محورهای اساسی زیر تأکید دارند:

۱- توجه انتقادی به ماجرای داستان و شخصیت‌های آن
با قرار دادن بچه‌ها در موقعیتی شبیه به موقعیت شخصیت‌های داستان (سوالات و جدول در فعالیت شماره ۱ و دو سؤال اول

۲- ایجاد موقعیتی جدید برای رسیدن به معیار و قاعده اخلاقی برآمده از وجدان یا تکیه بر یک دستور دینی (سؤال

سوم در فعالیت شماره ۲)

۳- تثبیت مفاهیم درس (فعالیت شماره ۳)

۲- کتاب کار

فعالیت شماره ۱

○ فعالیت شماره ۱، یک داستان تصویری است. داستانی مشابه با داستان درس. اتفاقات داستان با ابتکار خود بچه‌ها مشخص خواهد شد.

توجه به معیارهایی که از پیش آموخته، ابتدا به شرح و سپس به قضاوت درباره عملکرد هر یک از افراد پردازد.

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید «با برخی مفاهیم اخلاقی و آداب سخن گفتن (نظیر بدگویی نکردن، تهمت زدن و خبرچینی نکردن) به عنوان مصادیق آداب معاشرت اسلامی آشنا شده و برای پرهیز از رفتارهای ناشایست هنگام سخن گفتن از خود تمایل - به رعایت آداب اسلامی سخن گفتن - نشان دهد.» این هدف، در واقع نقطه نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود.

در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها - فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد - از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیاء مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

○ تصاویر این صفحه، بیانگر داستانی هستند که نمونه‌های آن در زندگی هر روزی دانش‌آموزان دوره ابتدایی، فراوان رخ می‌دهد. دانش‌آموزان با تعقیب این داستان با موقعیتی مواجه می‌شوند که شخصیت‌های داستان در اثر قضاوت عجولانه در مورد یکی از دوستان خود مرتکب تهمت زدن می‌شوند. پیامدها و نتایج این موضوع می‌تواند با راهنمایی‌های معلم بررسی و داوری شود.

○ بچه‌ها باید مطابق ذهنیت خود، این داستان را بسازند و برای یکدیگر تعریف کنند.

○ این فعالیت برای افزایش توان قضاوت بچه‌ها براساس معیارهایی که در درس آموخته‌اند، مفید است. همچنین از این فعالیت می‌توان به منظور تعیین رفتارهای ورودی در شروع درس، پیش از آن که هر گونه مطلبی به بچه‌ها آموزش داده شود، استفاده نمود.

فعالیت شماره ۲

○ در این فعالیت، دانش‌آموز باید براساس تصاویر، و با

درس بیست و یکم: بازی شیرها و پلنگ‌ها

توضیح واحد درسی

بیش اسلامی گناه محسوب شود و پایه‌های دوستی، وفاق، همدلی و صمیمیت امت اسلامی را متزلزل سازد. در این درس یکی از نتایج نامطلوب تمسخر دیگران به بچه‌ها نشان داده شده است، تا این که بچه‌ها نسبت به چنین شرایطی حساس و تیزبین بار بیابند و سعی کنند به آثار سوء رفتارهای ناشایست بیش از پیش توجه کنند.

بازی شیرها و پلنگ‌ها نمایانگر یک اتفاق به ظاهر ساده در مدرسه است. اتفاقی که شاید در بسیاری از مدارس و یا ورزشگاه‌ها بیفتد بی آن که حساسیت افراد را برانگیزد اما بی شک اتفاقاتی از این دست، می‌تواند زمینه‌ساز بروز رفتارهایی ناهنجار و غیراخلاقی خواهد شد رفتارهایی که می‌تواند در

هر یک را در ماجرای داستان تشخیص دهد.

۳- برای تشخیص عواملی که موجب به وجود آمدن ماجرای داستان شده‌اند، با توجه به متن درس، فعالیت شماره ۱ کتاب درسی را انجام دهد.

۴- برای توسعه مصادیق مفهوم درس از طریق بیان خاطرات و تجارب خود، فعالیت شماره ۲ کتاب درسی را انجام دهد.

۵- آیه ۱۱ سوره حجرات و معنای آن را بخواند و حفظ کند. (فعالیت شماره ۳ کتاب درسی)

۶- در مورد نتایج و عواقب تمسخر کردن دیگران گفت‌وگو کند.

هدف اصلی واحد درسی

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز با تمسخر نکردن به عنوان یکی از مصادیق آداب معاشرت اسلامی آشنا شده، به رعایت این ادب تمایل نشان دهد.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

دانش‌آموز، در فرصت‌های یادگیری این درس باید بتواند:

- ۱- متن درس را بخواند و ماجرای داستان را به خوبی درک کند.
- ۲- شخصیت‌های داستان را به خوبی از یکدیگر و نقش

۷- برای توسعه مصادیق مفهوم درس از طریق بیان خاطرات و تجارب خود و شنیدن تجارب دیگران، فعالیت شماره ۴ کتاب درسی را انجام دهد.

۸- برای آشنایی با مصادیق بیشتر مفاهیم درس، افزایش توانایی خود در قضاوت بر روی رفتارهای ناپه‌نجان و تشخیص وظیفه خویش به عنوان یک مسلمان در چنین وضعیت‌هایی، فعالیت شماره ۱ کتاب کار را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

مفاهیم کلیدی واحد درسی

ضرورت پرهیز تمسخر

وظیفه یک مسلمان در برابر چنین رفتاری

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

○ ساختار داستانی درس، خود امکان مناسبی برای شروع است.

○ بازی‌های نمایشی شما و یا عده‌ای از بچه‌ها که نشان‌دهنده رفتارهای نامناسب باشد نیز برای شروع درس می‌تواند بسیار مناسب باشد.

○ می‌توانید کلاس خود را، با بیان خاطره‌های خود و بچه‌ها شروع کنید.

○ می‌توانید با کمک بچه‌ها یک «موقعیت واقعی» ایجاد کنید. بهترین موقعیت برای این منظور ترتیب دادن یک مسابقه فوتبال کوتاه مدت است.

○ شروع درس با فعالیت کتاب کار نیز مناسب است.

○ خواندن متن درس شروع خوبی برای تدریس است. بنابراین بیش از هر چیز مناسب است در بچه‌ها شوق شنیدن قصه را ایجاد کنید.

○ خوب است این درس قبل یا بعد از برگزاری مسابقه ورزشی (به‌ویژه برای پسران) در مدرسه تدریس شود.

○ می‌توانید درس را با قرائت قسمتی از آیه‌ی ۱۱ سوره‌ی حجرات شروع کنید و بچه‌ها آیه را جست‌وجو کرده و معنای آن را بیابند و در این باره با یکدیگر گفت‌وگو کنند.

یا ایها الذین آمنوا لایسخر قوم من قوم عسی ان یکونوا خیرا منهم و لانساء من نساء ان یکن خیرا منهن و لاتلمزوا انفسکم و لاتتابزوا بالآلقابِ بِسِّ الْإِسْمِ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإیمانِ ... : ای اهل ایمان، در میان مؤمنان نباید هرگز گروهی دیگر را مسخره کنند (شما چه می‌دانید) شاید آن گروه که مسخره می‌کنید بهترین مؤمنان باشند و نیز زنان با ایمان نیز همدیگر را مسخره نکنند چه بسا آن زنان بهترین مؤمنان باشند و به نام و لقب‌های زشت همدیگر را نخوانید که پس از این که ایمان به خدا آوردید، نام بد نهادن بر مؤمنان بسیار زشت است...

ج) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

○ ساختار داستانی درس، فرصت و امکان خوبی برای برقراری ارتباط مناسب با کودکان و شروع یک گفت‌وگوی مؤثر میان آنان با شماست. از آن به نحو احسن بهره بگیرید.

○ ویژگی دیگر متن این درس ارتباط نزدیک اتفاقات آن با زندگی روزمره‌ی بچه‌هاست. بدین ترتیب خواندن متن درس (به‌ویژه توسط بچه‌ها و خصوصاً در قالب فعالیت زوجی یا گروهی) می‌تواند ابزار خوبی برای یک شروع مناسب باشد زیرا متن از زبان کودکان و با لحنی صمیمی اما تفکر برانگیز نگاشته شده است.

○ هنگام خواندن درس توقف‌ها، تأمل‌ها، نگاه‌های معنادار شما به بچه‌ها، حرکات سر و صورت و ... همه می‌تواند از متن درس به عنوان یک متن زنده و تفکر برانگیز، ابزاری مناسب برای ایجاد فرصت یادگیری بسازد.

○ این درس بدون انجام یک کار عملی و یا تشکیل یک گروه کار نمی‌تواند کارکرد زیادی داشته باشد.

○ از شیوه‌ی قصه‌گویی و یا شیوه‌ی کار گروهی برای قضاوت درباره‌ی رفتار شخصیت‌های اصلی داستان بهره بگیرید.

○ با اتخاذ روشی مناسب، از تجربیات بچه‌ها در مورد موضوعات درس استفاده کنید. لازم است به این نکته توجه

شود که حتی‌الامکان از طرح خاطرات منفی خودداری شود (مسایل موجود بین بچه‌ها پررنگ نشود) و از خاطراتی صحبت شود که به نتیجه‌ی خوبی رسیده است. به چگونگی رفع مشکلات توجه شود.

○ اگر از آیه‌ی ۱۱ سوره‌ی حجرات استفاده می‌کنید کار بر روی معنا و پیام‌های با ارزش آن را کامل کنید. و کاری کنید که خود بچه‌ها از این آیه برای تعیین معیارهایی برای رفتار اسلامی تلاش کنند.

○ اگر بتوانید شرایطی مثل مسابقه در مدرسه یا کلاس ایجاد کنید و در ضمن چنین وضعیتی برای بچه‌ها داستان بخوانید بسیار خوب است.

○ اگر هنگام خواندن داستان، خود شما و یا بچه‌ها با لحن و ریتمی شبیه گزارشگرهای بازی‌های ورزشی داستان را بخوانید می‌تواند مؤثرتر باشد.

○ مجال خوبی را برای گفت‌وگوی بچه‌ها درباره‌ی ماجرا و نیز شخصیت‌های داستان فراهم کنید. کار گروهی در این خصوص بسیار مؤثر است.

فعالیت‌های پایان درس

فعالیت شماره ۱

○ سؤال اول در این فعالیت – که می‌تواند در قالب گفتگوی کلاسی نیز انجام شود – برای فهم و درک بهتر متن است.

○ سؤال دوم بچه‌ها را به ارائه راه‌حل‌های عملی – مطابق با معیارهای دینی – برای جلوگیری از این‌گونه اتفاقات فرامی‌خواند.

فعالیت شماره ۲

○ این فعالیت به بچه‌ها کمک می‌کند تا برای قضاوت و داوری در خصوص شخصیت‌های داستان و رفتار آن‌ها (براساس معیارهای دینی) مهیا باشند. از این سؤالات برای بحث گروهی می‌توانید استفاده‌ی فراوانی ببرید.

○ سؤال‌های مطرح شده در این قسمت، به معلم و دانش‌آموز کمک می‌کنند تا در مورد نمونه‌ای از موقعیت‌هایی

که هر روزه با آن مواجه هستند، به بررسی و قضاوت بنشینند. در این فعالیت، آن‌ها خواهند توانست رفتارهای مناسب و نامناسب در چنین موقعیت‌هایی را بررسی کنند و پیامدهای آن‌ها را پیش‌بینی نمایند و دست آخر، در مورد مناسب و یا نامناسب بودن آن‌ها قضاوت کنند. این بخش حلقه‌ی رابط مناسبی برای مطالب کتاب و فعالیت کتاب کار می‌باشند.

○ این فعالیت از بچه‌ها می‌خواهد با مراجعه به خاطرات خود، به موقعیت‌های مشابهی اشاره داشته باشند.

○ این فعالیت به توسعه مصادیق مفهوم درس کمک بسیاری می‌کند.

○ شما باید مراقب باشید که خاطرات بر روی دو عنصر دهانی و تمسخر دیگران متمرکز نباشد نه موضوعی دیگر.

○ شما باید مراقب باشید که شرح این خاطرات – که معمولاً محل وقوع آن‌ها مدرسه است – خود باعث اتفاقی مشابه داستان درس، در کلاستان نشود!

فعالیت شماره ۳

○ این فعالیت بر توجه به آیه ۱۱ سوره حجرات و قرائت و حفظ آن متمرکز است.

○ این آیه از قرآن معیار کامل، صریح و دقیقی برای رفتار با دیگران به دست می‌دهد و به وسیله آن بچه‌ها می‌توانند قضاوت صحیحی درباره عملکرد شخصیت‌های داستان داشته باشند.

○ این فعالیت به بچه‌ها کمک می‌کند که اگر تاکنون نتوانسته‌اند معیار مناسبی برای قضاوت درباره عملکرد شخصیت‌های داستان داشته باشند، اکنون این معیار را به دست آورند و بدین ترتیب این فعالیت مقدمه‌ای خواهد بود برای انجام فعالیت شماره ۴.

فعالیت شماره ۴

○ این فعالیت به بچه‌ها کمک می‌کند تا با استفاده از معیاری که از فعالیت ۳ به دست آورده‌اند درباره یک موقعیت جدید واقعی فکر کنند و این معیار را با شرایط، منطبق سازند.

۲- کتاب کار

فعالیت شماره ۱

○ در این فعالیت، دانش‌آموز باید براساس تصاویر، و با توجه به معیارهایی که از پیش آموخته، ابتدا به شرح و سپس به قضاوت درباره عملکرد هر یک از افراد پردازد.

○ تصاویر این صفحه، هر یک بیانگر داستان‌هایی هستند که نمونه‌های آن در زندگی هر روزه دانش‌آموزان دوره‌ی ابتدایی، فراوان رخ می‌دهد. دانش‌آموزان با تعقیب این داستان‌ها با موقعیتی مواجه می‌شوند که شخصیت‌های داستان مرتکب تمسخر دوستان خود می‌شوند.

○ پیامدها و نتایج این موضوع می‌تواند با راهنمایی‌های معلم بررسی و داوری شود.

○ بچه‌ها باید مطابق ذهنیت خود، این داستان را بسازند و برای یکدیگر تعریف کنند.

○ این فعالیت برای افزایش توان قضاوت بچه‌ها براساس معیارهایی که در درس آموخته‌اند، مفید است. هم‌چنین از این

فعالیت می‌توان به منظور تعیین رفتارهای ورودی در شروع درس، پیش از آن که هرگونه مطلبی به بچه‌ها آموزش داده شود، استفاده نمود.

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید «با مسخره نکردن به عنوان یکی از مصادیق آداب معاشرت اسلامی آشنا شده، به رعایت این ادب تمایل نشان دهد.» این هدف، در واقع نقطه‌نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود.

در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها - فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد- از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیاء مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

درس بیست و دوم: حق مردم

توضیح واحد درسی

الگویی عملی برای رفتار آن‌ها به حساب آید. موضوع این داستان، رعایت نوبت و توجه به حقوق دیگران است؛ حتی به هنگامی که دیگران حاضرند به خاطر کسی که به او علاقه دارند، از حق خود بگذرند و نوبتشان را به او بدهند.

«حق مردم»، یکی از داستان‌های مربوط به زندگی امام خمینی رحمه‌الله علیه است. داستانی که می‌تواند هم احساس علاقه و احترام بچه‌ها را نسبت به ایشان افزایش دهد و هم

خمینی در آن، از طریق مطالعه و تحقیق، فعالیت شماره ۳ کتاب درسی را انجام دهد.

۴- برای آشنایی بیشتر با شخصیت و رفتار امام خمینی، فعالیت کتاب کار - داستان تصویرها - را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

۵- در مورد زندگی و اخلاق و رفتار امام خمینی داوری کند.

مفاهیم کلیدی واحد درسی

امام خمینی، رهبر انقلاب اسلامی، یکی از پیروان واقعی ائمه اطهار (ع)
زندگی و رفتار امام خمینی در پیروی از ائمه اطهار (ع)
انقلاب اسلامی

هدف اصلی واحد درسی

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز با امام خمینی (ره) رهبر انقلاب اسلامی، به عنوان یکی از پیروان واقعی ائمه (ع) آشنا شده و نسبت به ایشان احساس علاقه و ادای احترام کند.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

دانش‌آموز، در فرصت‌های یادگیری این درس باید بتواند:

- ۱- متن درس را بخواند و ماجرای داستان را به خوبی درک کند.
- ۲- با توجه به متن درس، فعالیت شماره ۱ کتاب درسی را انجام دهد.
- ۳- برای آگاهی بیشتر درباره انقلاب اسلامی و نقش امام

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

- شروع، با خواندن داستان درس توصیه می‌شود بنابراین بیش از هر چیز مناسب است در بچه‌ها شوق شنیدن قصه را ایجاد کنید.
- می‌توانید کلاس خود را، با بیان خاطره‌های خود درباره امام خمینی شروع کنید.
- شروع درس با فعالیت کتاب کار نیز مناسب است. بدین ترتیب داستان درس برای بچه‌ها، متنی خواهد بود درباره زندگی شخصی که در کتاب کار ابتدائاً با وی آشنا شده بودند.
- گفت و گو درباره‌ی امام خمینی و ویژگی‌های ایشان می‌تواند با نشان دادن تصاویری از ایشان و یا خواندن داستان‌هایی از رفتار ایشان با بچه‌ها و خانواده شروع شود.
- می‌توانید پیش از خواندن داستان درس در این باره این که «آیا تا به حال در محیط‌های عمومی حق آن‌ها ضایع شده است؟» خاطرات بچه‌ها را جویا بشوید. در این مورد خوب است بچه‌ها را برای بیان احساس خود نسبت به کسی که حق آن‌ها را ضایع کرده آزاد بگذارید.
- ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در

تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

- ساختار داستانی درس، فرصت و امکان خوبی برای برقراری ارتباط مناسب با کودکان و شروع یک گفت‌وگوی مؤثر میان آنان با شماست. از آن به نحو احسن بهره بگیرید.
- ویژگی دیگر متن این درس ارتباط نزدیک اتفاقات آن با زندگی روزمره‌ی بچه‌هاست. بدین ترتیب خواندن متن درس (به‌ویژه توسط بچه‌ها و خصوصاً در قالب فعالیت زوجی یا گروهی) می‌تواند ابزار خوبی برای یک شروع مناسب باشد زیرا متن از زبان کودکان و با لحنی صمیمی اما تفکر برانگیز نگاشته شده است.
- هنگام خواندن درس توقف، تأمل‌ها، نگاه‌های معنادار شما به بچه‌ها، حرکات سر و صورت و ... همه می‌تواند از متن

درس به عنوان یک متن زنده و تفکر برانگیز، ابزاری مناسب برای ایجاد فرصت یادگیری بسازد.

- برای بهره‌گیری بیشتر و مناسب‌تر از محتوای داستان، بچه‌ها را به تفکر در مورد موضوع درس، فراخوانید.
- از شیوه‌ی قصه‌گویی و یا شیوه‌ی کار گروهی برای قضاوت درباره‌ی رفتار شخصیت‌های اصلی داستان بهره بگیرید.
- خوب است تدریس این درس به ایام دهه فجر و جشن‌های سالگرد پیروزی انقلاب موکول شود.
- این درس می‌تواند در قالب یک قصه برای کودکان بیان شود. هم‌چنین این درس می‌تواند در قالب یک فعالیت نمایشی ارائه شود.
- این درس می‌تواند مبنای فعالیت‌های تحقیقی و مطالعه‌ی بچه‌ها درباره امام خمینی و انقلاب اسلامی قرار گیرد.
- علاوه بر احساس علاقه نسبت به امام خمینی، نکته‌ی بسیار مهم در این درس این است که:
- بچه‌ها بدانند امام خمینی یکی از عالمانی بوده است که با پیروی از دستورات امامان و راهنمایان دینی رشد یافته است و مردم به همین سبب به ایشان علاقه‌مند هستند.
- امام خمینی شخصیتی است که با بهره‌گیری از دستورات دین مردم را به هنگام مبارزه با دشمنان دین رهبری کرده است.
- امام خمینی نمونه‌ی رهبر و حاکمی است که با بهره‌گیری از دستورات دین، زندگی پاک و موفق داشته است و رفتار او باید مورد توجه سایر مسئولان و حاکمان باشد.
- درباره واژه امام برای بچه‌ها توضیح بدهید تا در تصور بچه‌ها امام خمینی جزو امامان معصوم تلقی نشود.
- بسیار مناسب است که برای قضاوت درباره‌ی رفتار مدیران و حاکمان، معیارهای ساده‌ای به بچه‌ها بدهید تا آن‌ها بتوانند براساس این معیارهای دینی درباره‌ی آن‌ها قضاوت کنند. در این خصوص به برخی از رفتارهای امیرمؤمنان و نیز امام خمینی (به عنوان یکی از پیروان شایسته‌ی ایشان) اشاره کنید.

فعالیت‌های پایان درس

فعالیت شماره ۱

○ سؤال اول در این فعالیت – که می‌تواند در قالب گفتگوی کلاسی نیز انجام شود – برای فهم و درک بهتر متن است.

○ سؤال دوم بچه‌ها را به بهره‌گیری از داستان درس به تدوین معیارهایی برای رفتار اجتماعی فرامی‌خواند.

فعالیت شماره ۲

○ از آن‌جا که عمده مطالب درباره امام خمینی و

شخصیت ایشان در بخش برای خواندن ارائه می‌شود در این درس خواندن این بخش توصیه شده است و جزو فعالیت‌های انتهای درس قرار گرفته لذا ابتدا دانش‌آموز «برای خواندن» را مطالعه می‌کنند و سپس به سؤالات این فعالیت پاسخ می‌دهند.

فعالیت شماره ۳

○ این فعالیت بچه‌ها را برای انجام تحقیقی درباره انقلاب اسلامی فرامی‌خواند.

○ برای این که بچه‌ها به زحمت نیفتند راه‌های مناسب، آسان و صحیحی را به آن‌ها نشان دهید.

۲- کتاب کار

فعالیت شماره ۱

○ در این فعالیت، دانش‌آموز باید براساس تصاویری از زندگی امام خمینی، با ابعاد گوناگون زندگی این شخصیت آشنا می‌شوند.

○ تصاویر این صفحه، هر یک بیانگر موقعیت‌هایی هستند که می‌توانند چهره واقعی امام خمینی را به بچه‌ها نشان دهند.

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید

«با امام خمینی (ره) رهبر انقلاب اسلامی، به عنوان یکی از پیروان واقعی ائمه (ع) آشنا شده و نسبت به ایشان احساس علاقه و ادای احترام کند.» این هدف، در واقع نقطه نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود.

در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها – فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد – از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیاء مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

درس بیست و سوم: بهترین روز

توضیح واحد درسی

متن درس، به برخی از ویژگی‌ها و فضیلت‌های روز جمعه و ارزش‌ها و خوبی‌های عملی این روز برای بچه‌ها و بزرگترها

اشاره می‌کند. این درس، زمینه‌ای است برای طرح و آموزش احکام موردنظر برنامه در مورد غسل جمعه و نماز جمعه.

هدف اصلی واحد درسی

هدف اصلی این واحد درسی این است که با اهمیت روز جمعه و برخی از آداب آن - با تأکید بر نماز و غسل جمعه - آشنا شده، به بهره‌گیری از فرصت فراغت روز جمعه برای انجام اعمال شایسته نظیر نماز جمعه، نظافت، عبادت، صله‌ی رحم و ... تمایل نشان دهد.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

دانش‌آموز، در فرصت‌های یادگیری این درس باید بتواند:

- ۱- متن درس را بخواند و مضمون آن را درک کند.
- ۲- آیه ۹ سوره جمعه و معنای آن را بخواند و حفظ کند.
- ۳- متن برای خواندن را بخواند و برای یادگیری

چگونگی غسل و نماز جمعه علاقه نشان دهد (فعالیت شماره ۱ کتاب درسی).

۴- برای آشنایی با چگونگی غسل جمعه، فعالیت شماره ۲ کتاب درسی را انجام دهد.

۵- برای آشنایی با چگونگی خواندن نماز جمعه، فعالیت شماره ۳ کتاب درسی را انجام دهد.

۶- برای آشنایی بیشتر با کارهای خوبی را که در روز جمعه می‌توان انجام داد، قسمت اول فعالیت شماره ۱ کتاب کار را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

۷- برای توانا شدن در تهیه برنامه‌ای برای یک روز جمعه، قسمت دوم فعالیت شماره ۱ کتاب کار را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

۸- برای بیان خاطره‌ای از یک روز جمعه خوب خود، فعالیت شماره ۲ کتاب کار - خاطره‌نویسی - را مطابق

دستورالعمل انجام دهد.

○ از بخش برای خواندن به عنوان مقدمه‌ای برای بیان احکام ساده‌ی غسل و نماز جمعه استفاده کنید.

○ به هنگام بیان احکام غسل و نماز جمعه به بیان احکام ضروری و ساده بسنده کنید.

○ اگر بتوانید بچه‌ها را همراه با خود در مراسم نماز جمعه شرکت دهید بسیار تأثیرگذار است.

○ ایجاد فضایی دوستانه برای کار گروهی و گفت‌وگوی میان بچه‌ها و تبادل اطلاعات و بیان خاطرات توسط آن‌ها می‌تواند بسیار مفید باشد.

○ طرح مباحث احکام برای بچه‌ها می‌باید به گونه‌ای صورت بگیرد که آنان احساس ناراحتی و فشار و یا تحمیل نکنند.

○ طرح نا به جا و بی‌برنامه‌ی جزئیات و مسایل ریز احکام در این سنین، می‌تواند ایجاد نگرانی و یا حتی وسواس نسبت به صحت و یا اشکال اعمال، در کودکان شود.

فعالیت‌های پایان درس

فعالیت شماره ۱

○ اولین فعالیت کتاب درسی، با تکیه بر متن برای خواندن انجام می‌شود. متن برای خواندن در آن درس نیز همانند درس قبل از محتوای مهم و باارزشی برخوردار است و لازم است بچه‌ها از مطلب آن اطلاع کافی داشته باشند.

فعالیت شماره ۲

○ فعالیت شماره ۲ در بچه‌ها برای یاد گرفتن غسل جمعه انگیزه ایجاد می‌کند.

○ معلم می‌تواند، خود، مستقیماً، غسل را به بچه‌ها آموزش دهد یا از فردی آگاه در این زمینه کمک بگیرد.

فعالیت شماره ۳

○ این فعالیت نیز همانند فعالیت ۲ برای یادگیری چگونگی انجام نماز جمعه، در بچه‌ها ایجاد علاقه می‌کند.

○ بهترین شیوه برای آموزش نماز جمعه به بچه‌ها، شرکت دادن آن‌ها در نماز جمعه است.

مفاهیم کلیدی واحد درسی

جمعه بهترین روز هفته، برای مسلمانان

غسل جمعه، از آداب پاکیزگی در اسلام

طرز انجام غسل جمعه

نماز جمعه، مراسم با شکوه هفتگی مسلمانان

چگونگی انجام نماز جمعه

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

○ می‌توانید کلاس خود را، با بیان خاطره‌های خود و بچه‌ها شروع کنید.

○ تصاویر درس نیز می‌توانند ابزار خوبی برای یک شروع مناسب و سؤال برانگیز باشند.

○ شروع درس با فعالیت کتاب کار نیز مناسب است.

ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در

تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

○ از بچه‌ها بخواهید بهترین خاطرات خود را در یکی از روزهای خوب جمعه برای سایرین تعریف کنند.

○ از بچه‌ها بخواهید درباره‌ی احساس خود به هنگام انجام کارهای شایسته‌ای نظیر غسل جمعه، نماز جمعه، دیدار بزرگ‌ترها و فامیل، ... گفت‌وگو کنند.

○ بچه‌ها را برای تهیه‌ی برنامه‌ی مناسبی برای روزهای جمعه‌ی خود تشویق کنید. برنامه‌ای که در آن امکان بهره‌مندی از فرصت فراغت روز جمعه فراهم شده باشد.

○ درس را برای بچه‌ها بخوانید.

○ از آن‌ها بخواهید درباره‌ی موضوع و محتوای درس با یکدیگر گفت‌وگو کنند.

۲- کتاب کار

فعالیت شماره ۱

○ این فعالیت می‌تواند به دانش‌آموز کمک کند تا برنامه خاص خود را تنظیم کند و از روز جمعه به بهترین شکل استفاده نماید.

○ فعالیت شماره ۱، برای نشان دادن اهمیت روز جمعه و کارهای خوبی است که می‌توان در این روز انجام داد.

فعالیت شماره ۲

روز جمعه برای انجام اعمال شایسته نظیر نماز جمعه، نظافت، عبادت، صله‌ی رحم و ... تمایل نشان دهد.» این هدف، در واقع نقطه‌نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود.

در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها - فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد - از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیاء مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

○ در این فعالیت، دانش‌آموز باید به نگارش خاطره شیرینی از یکی از روزهای جمعه خود بپردازد.

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید «با اهمیت روز جمعه و برخی از آداب آن - با تأکید بر نماز و غسل جمعه - آشنا شده، به بهره‌گیری از فرصت فراغت